

Stichting Schaapskudde Exloo

Activiteitenverslag 2025

Exloo, 22 april 2026

Inhoud

	Blad
Bestuursverslag	3
Herderverslag	4
Activiteiten	6
Strategisch plan	8
Financieel verslag	9

Bestuursverslag

Voor geheel 2025 is het bestuur van de stichting schaapskudde Exloo uit 3 bestuursleden. De portefeuillevverdeling ziet er als volgt uit:

Functie	Functiedrager
voorzitter	Jacob Bruintjes
secretaris	Vacature
penningmeester	Hans Holterman

Functie	Organisatorische vrijwilligers
Relatiebeheer/subsidies/kudde zaken	Wim Fransen;
Boekhouder	Frank Möhlmann

Alle drie bestuursleden zijn woonachtig in Exloo en hebben daarom een persoonlijke binding met het dorp. De bestuursleden hebben afgesproken een roulerend verkiezingsschema te implementeren en beogen daarmee in de toekomst op een regelmatige en geleidelijke wijze het bestuur te vernieuwen. Het nieuwe bestuur heeft ook een aantal werkgroepen gevormd en vrijwilligers aangetrokken om meer taken te kunnen uitvoeren. De stichting heeft 1,2 FTE herders in dienstverband en ongeveer 60 vrijwilligers.

De vrijwilligers houden zich o.a. bezig met volgende taakgebieden: ruiven vullen, assisteren van de herder, schapen informatiecentrum (SIC), bouwcommissie, merk en product opbouw, sociale media, relatie met commerciële partners, planning en begeleidingscommissie.

Het bestuur heeft na haar aantreden een strategisch plan geschreven om daarmee de schaapskudde van een duurzaam beleid te voorzien. Wij beschrijven het strategisch plan verder in het verslag iets uitgebreider.

Het huidige bestuur heeft minimaal 1 keer per maand vergaderd. Om met de werkgroepen te vergaderen was het gezien de grootte van de groep(en) iets moeilijker en heeft het zich beperkt tot 2 bijeenkomsten met alle vrijwilligers en 7 vergaderingen met specifiek de medewerkers van het SIC (Schapen Informatie Centrum). Met de herders werd eveneens maandelijks overleg gevoerd.

Een speciaal woord van dank aan onze donateurs die ons zo enthousiast ondersteunen.

Herderverslag

Het was een bijzonder jaar voor de schaapskudde op verschillende wijzen. Het jaar begon goed met een geslaagde lammerperiode waarin 153 lammetjes geboren zijn. Eind februari hebben we een lammetjesdag georganiseerd wat ook een groot succes was met duizenden bezoekers.

Het was een prachtig voorjaar en de schaapskudde ging in de loop van maart weer voor het eerst naar de hei. De toen nog kleine lammeren hobbelden vrolijk mee door de straten van Exloo. Toen de schapen de wandeling weer onder de knie hadden gingen de kuddebeschermingshonden voor het eerst mee naar de hei. Uiteraard even wennen voor de herder met twee grote honden erbij. De honden hebben zich vanaf de eerste dag geweldig aangepast aan onze manier van werken en het voelde vanaf het eerste moment al vertrouwd en veilig als we met de kudde op de hei waren.

Eind april werd er bij de schaapskudde het vernieuwde infocentrum geopend. Er is geïnvesteerd in nieuwe objecten die interessant zijn voor bezoekers zoals een opgezette wolf en das. Ook zijn er nieuwe informatiepanelen gemaakt over de werkhonden. Staatsbosbeheer heeft ook meegeholpen in de informatievoorziening over bijvoorbeeld de dassen in ons gebied. De interesse was groot en er zijn al een paar duizend bezoekers binnen geweest en een hoop mooie recensies achtergelaten.

Toen de nieuwe vaccinaties beschikbaar waren hebben we in mei ook alle schapen gevaccineerd tegen blauwtong. De kudde heeft het vorige jaar een aantal zieke dieren gehad maar geen dieren verloren. Dit willen we graag zo houden. Het seizoen ging verder en we naderden het schaapscheerdersfeest. Helaas was het een enorm regenachtige dag en was de opkomst helaas niet zoals andere jaren. Uiteindelijk klaarde het nog een beetje op in de middag en kwamen er nog een hoop bezoekers. De dag erop zijn de scheerders geweest en hebben ze alle overige schapen geschoren.

De provincie is in juni langs geweest om bij ons een demonstratie wolfwerende rasters te volgen. De schaapskudde heeft dit jaar geïnvesteerd in een Quad met Rappa systeem om zo efficiënt wolfwerende rasters te kunnen plaatsen. De dealers van Rappa in Nederland en Duitsland kwamen uitleg geven. Dit kon direct gecombineerd worden met het bekijken en vragen naar de kuddebeschermingshonden. Er waren een aantal schapenhouders aanwezig en ook de wolvenconsulenten van de provincie.

In juli is de schaapskudde aanwezig geweest op een nieuwe fair, Streek & Landleven. Een mooi evenement opgezet in samenwerking met verschillende verenigingen en uiteraard het Hippisch Centrum Exloo, waar de fair plaats heeft gevonden. Er zijn verschillende demonstraties schapendrijven gehouden en onze shop was aanwezig met een mooie kraam.

Op een hele warme dag hebben we de rammen laten keuren door de Nederlandse Fokvereniging van het Drentse heideschaap. Er was een goede score voor de rammen dus kon de schaapskudde Exloo ook andere kuddes en particulieren weer van fokrammen voorzien. Zelf hebben we nieuwe rammen aangekocht om inteelt te voorkomen en die mochten eind juli weer aan het werk.

Er is veel media-aandacht geweest voor de schaapskudde. Zo is het blad Noorderland langs geweest voor een interview en RTV1/RTV Drenthe voor een reportage. Ook kwam in augustus de gedeputeerde van de provincie langs met een aantal collega's. Zij waren geïnteresseerd in het werken met de kuddebeschermingshonden en ook hoe het met het heidegebied ging. Samen met een ecooloog van Staatsbosbeheer is er een mooi programma verzorgd.

Eind augustus hadden de kinderen van OBS de Zweng hun eerste schooldag. Traditiegetrouw bracht de herder de kinderen met de schapen

naar school. De kinderen vinden het geweldig en kunnen zo op een goede manier hun nieuwe schooljaar beginnen. Het trok weer enorm veel ouders met kinderen en iedereen verdween blij richting de klaslokalen.

In september werd er nog een podcast opgenomen voor het Openbaar Vervoer (OV). Twee interviewers kwamen naar het heidegebied om te informeren over de highlights rondom Exloo te bekijken en opnames te maken.

In oktober is de kudde weer gaan grazen in de stukken om het heideveld heen en hebben we de schapen gescand of ze drachtig zijn. Er zijn ongeveer 100 lammetjes gezien op het scanapparaat. De lammertijd zou rond de kerst beginnen. De schapen hebben daarna nog in winterbegrazing gestaan en toen de kooi leeg was is de kooi nog uitgemest. Alles weer schoon en netjes voor de komst voor de lammeren.

Met kerstavond is de kudde aanwezig geweest het jaarlijkse kerstconcert in de oude manege en voorafgaand hebben we een kerstwandeling door het dorp gemaakt. Eerste kerstdag werden de eerste lammetjes geboren en was de cirkel van het jaar weer rond.

Er zijn veel samenwerkingen geweest met vakantiepark PUUR Exloo en EKO-tours. Er zijn wandelingen naar de herder geweest en we hebben demonstraties schapendrijven gegeven op het vakantiepark. Aankomend jaar zullen deze samenwerkingen weer plaatsvinden.

De herder,

Nynke Leen

Activiteiten

In 2025 hebben we weer tal van activiteiten gehad. We zagen dat het aantal bezoekers gestaag toenam gedurende het seizoen. In de vakantieperiode liepen de bezoekersaantallen gemakkelijk op tot 75 bij vertrek van de kudde en een soortgelijk aantal bij aankomst. Vaak liepen bezoekers mee door de straten naar de heide of wachten ze daar op terugkomst, de stratenloop blijft een unieke belevenis die alleen nog in Exloo gedaan wordt. Onze herders hebben er duidelijk plezier in de bezoekers enthousiast te vertellen over onze kudde. De informatie over het ontstaan en de historie van de kudde komt goed aan. We kunnen de betrokkenheid van de bezoekers ook goed zien in de donaties via de QR-code op de informatieborden bij de kooi. Via deze code, die op de baander deuren hangt, kunnen bezoekers bedragen doneren in de vorm van een dag hooi, een baal stro of een emmer biks. Wij zijn de gulle gevers erg dankbaar want ook vele kleintjes helpen.

Prestatieverplichtingen

Bij het uitvoeren van de activiteiten is de stichting gebonden aan de volgende prestatieverplichtingen en moet u de volgende prestaties uitvoeren overeenkomstig uw activiteitenplan:

1. *Instandhouding van de schaapskudde Exloo*

Zie voor de instandhouding van de kudde het bestuursverslag en herdersverslag

De kudde moet minstens 220 dagen per jaar gehoed worden door een herder met gebruik van een of meer honden, gedurende ten minste vijf uur per dag.

De kudde heeft vanaf 1 april 2024 231 dagen dagelijks gelopen door het dorp naar de heide en weer terug. De kudde vertrekt in de ochtend om 10:00 uur en komt om 16:00 uur weer terug in de kooi in het centrum van Exloo.

2. *U organiseert ten behoeve van het onderdeel recreatie en toerisme onder andere een:*

Lammetjesdag

De Lammetjesdag is op 22 februari gehouden. Bezoekers hebben de lammetjes bij de Kooi kunnen bezichtigen en later mee zien lopen in de kudde. Verder waren er diverse activiteiten rond het Hallenhoeve gelegen achter de kooi.

Schaapscheerdersfeest / schapen scheren

Het traditionele schaapsscheerdersfeest heeft plaatsgevonden op 7 juni op de Brink naast de kooi. Dit was een groot succes in samenwerking met Dorpsbelang. Er was een volwaardige markt met schaapgerelateerde producten, het NK ambachtelijk scheren en spinnen. De overige schapen worden dit jaar door een professionele schapenscheerder geschoren. De schapen kunnen weer fris geknipt naar de heide.

Tijdens markten

Tijdens markten is een deel kudde achtergebleven in de kooi in het centrum van het dorp als toeristische bezienswaardigheid. Het andere deel heeft wel de heidegang gelopen

Stamboekkeuring

In 2025 is de gehele kudde gekeurd op basis van de keuring van het NFDH en een schouw van onze eigen herder(s). Is de kudde opgedeeld om zo de raskenmerken van het Drents Heideschaap verder te versterken (zie herdersverslag).

Meelopen met de herder

Voor bezoekers is het mogelijk om iedere dag met de kudde mee te lopen van de kooi in het dorp naar de heide. Hier wordt veel gebruik van gemaakt, met regelmaat krijgen kinderen de herderstaf om onder toezicht oog van de (hoofd) herder de kudde te leiden. Op foto's op de facebookpagina van de kudde en de website is dit ook te zien.

Kerstzangdienst

Vanwege Corona kon de Kerstzangdienst in 2021 niet doorgaan. Als alternatief heeft de kudde in de avond/nacht een rondgang door het dorp gelopen op kerstavond. Dit werd zo goed ontvangen door de inwoners en bezoekers dat dit naast 2022, 2023 ook in 2024 en 2025 als traditie wordt ervaren alvorens een deel van de kudde zijn opwachting maakt bij het kerstconcert 2025.

Aanvullend op hiervoor genoemde prestatieverplichtingen heeft onze stichting nog meegewerkt aan:

- a. Promotie van de kudde en de provincie Drenthe/regio in diverse (televisie) programma's o.a. RTV Drenthe, Wollig Landleven, Oudejaarsduik zwembad Exloo, blog van Drenthe.nl
- b. Houden/faciliteren van kennisbijeenkomsten voor/met zowel provincie als andere gescheperde kuddes/schapenhouders op het gebied van wolfwerende afrastering en kuddebewakingshonden
- c. In de periode tussen kerst en oud en nieuw liepen onze herders afwisselend over het vakantiepark Puur Exloo (demonstratie hoeden en beweiden). Puur Exloo heeft veel positieve reacties gekregen van haar gasten.

3. *U werkt samen met de andere gesubsidieerde schaapskuddes op bestuurlijk niveau en op het gebied van praktische zaken als uitwisseling fokmateriaal, PR, beheer, fondswerving en website.*

Als stichting werken wij samen met de NFDH in relatie tot het stamboek en uitwisseling van fokmaterieel. Daarnaast zijn wij ook actief lid in de overkoepelende Overleggroep Drentse Schaapskuddes. Afgelopen jaar is in die groep hard gewerkt om tot een veranderde aanpak te komen voor een breder draagvlak.

In totaal komen wij tot onderstaand (gepland) activiteiten/evenementen overzicht.

Toeristische activiteiten overzicht 2025		
Stichting Schaapskudde Exloo		
22	februari	Lammetjesdag
7	juni	Schaapsscheerdersfeest
maand	juni	Wandelen met de herder op verzoek
maand	juli	Wandelen met de herder op verzoek
maand	Juli/Augustus	Kudde loop in de avond bij/op Vakantieresort Puur Exloo (3 maal)
maand	augustus	Wandelen met de herder op verzoek
maand	september	Wandelen met de herder op verzoek
maand	december	In kerstvakantie periode demo's en kudde loop bij/op Vakantieresort Puur Exloo
24	december	Aanwezigheid tijdens kerstconcert Exloo
24	december	Kerstavond rondgang door het dorp
april t/m oktober		Voorlichting in het Schapen Informatie Centrum
Dagelijks april t/m oktober		Heidegang om 10.00 vertrek van kooi en terugkomst om 16 uur bij kooi (gedurende Hitteplan 6:00 uur tot 12:00 uur)
Dagelijks april t/m oktober		(geplande) ontmoeting met de kudde tijdens door andere partijen georganiseerde wandeltochten of excursies door Eko tours

Strategisch plan

Het nieuwe bestuur heeft na haar aantreden een strategisch plan opgesteld. De bedoeling van dit plan is om de schaapskudde een duurzaam beleid te geven en duidelijkheid te verschaffen richting belangengroepen waar de kudde voor staat nu en in de toekomst.

Visie

De schaapskudde als centrale thema neer zetten in Exloo en daarmee de relatie Mens, Natuur en Dier in Cultuur Historisch Perspectief te doen (her)beleven, verhalen en het als erfgoed voor nu en in de toekomst te bewaren

Missie

De schaapskudde is een levend thema met alledaags nut, gericht op presentatie en bescherming van cultuurhistorische levenswijzen, waarbij aan interessegroepen belevenissen worden geboden voor bewustwording, educatie en amusement. Het laat de interactie, afhankelijkheid en respect zien tussen Mens, Dier en natuur zoals in het verleden gebeurde en een leidraad voor een duurzame toekomstige relatie.

Statutair Doel v.d. Stichting

In de statuten van de stichting schaapskudde Exloo is volgende doelstelling statutair vastgesteld en notarieel bekrachtigd.

Doel

De stichting heeft ten doel: de instandhouding van een schaapskooi en schaapskudde, alsmede het beheren van een schapeninformatiecentrum in de gemeente Borger-Odoorn.

De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door:

- Het aangaan van overeenkomsten met eigenaren van natuurterreinen in de gemeente Borger-Odoorn
- Het aangaan van een overeenkomst met een herder
- De exploitatie van een schapeninformatiecentrum in het dorp Exloo
- Alle overige wettige middelen

Taken

Om dit te realiseren ziet het bestuur volgende taken:

Bestaande taken

- Begrazing natuurterreinen
- Dagelijkse loop
- Oer-ras bewaken
- Schaapscheerders dag
- Verkoop wol en lammeren
- Organiseren activiteiten ten behoeve van het onderdeel recreatie en toerisme.

Mogelijke uitbreiding van taken

- Edu-tainment voor scholen en toeristen
- Training en teambuilding voor organisaties
- Thematische merchandising met relevantie naar het schaaap
- Ambachtelijke beroepen wol toepassing, melkproducten en vlees
- Citymarketing i.s.m. lokale middenstand en GeoPark
- X-marketing naar andere culturen

Toeristische context Exloo

Het dorp Exloo en ook de gemeente Borger-Odoorn heeft als grootste economische activiteit het toerisme. In het dorp steunt de horeca sterk op voldoende toeristische interesse. Daarnaast zijn op verschillende plaatsen, in en rond het dorp, een aantal projecten gaande of gerealiseerd die een grote aantrekkingskracht hebben en waardoor toeristen een attractief aanbod in het dorp verwachten.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Vakantiepark Puur
- Golfpark Exloo
- Hippisch centrum Exloo
- Ekotours en centraal fietsverhuurpunt
- Zwembad De Leewal
- Hallenhoeven en Dorpsplein

Wij als stichting Schaapskudde hebben hier een trekkende rol in voor dagbezoek en activiteiten

Financieel verslag

Het boekjaar hebben wij positief afgesloten met onze stichting schaapskudde, stichting vrienden van de schaapskudde Exloo heeft door het eerste jaar van de shop een negatief opstart verlies.

	<u>Resultaat 2025</u>	<u>Resultaat 2024</u>
Stichting Schaapskudde Exloo	4.430	-1.482
Stichting Vrienden Schaapskudde Exloo	-42.589	6.353
Totaal	-38.159	4.871

Lasten

Het afgelopen jaar hebben wij veel aandacht besteed aan de nut en noodzaak van alle kosten die de kudde maakt.

De grote lasten binnen de stichtingen zijn de kudde gerelateerde kosten waarbij de kosten van het veevoer en de veearts de grootste kostenposten zijn. Ondanks dat het voorjaar van 2025 erg nat was hebben de schapen weinig in de kooi gestaan waardoor bijvoeren niet nodig was, dit was een grote besparing ten opzichte van voorgaande jaren. In de overige kosten zitten verschillende zaken t.b.v. verbetering van de processen binnen de kudde zoals nieuwe drinkbakken, ruiven en hoekpalen (geheid) om stabielere wolf werende afrasteringen te kunnen plaatsen. Een nieuwe quad voorzien van apparatuur om efficiënter een wolf werend raster te kunnen plaatsen (Provincie Drenthe heeft dit ook kunnen zien bij een informatiebijeenkomst met andere gescheperde kuddes).

Verder zijn er in 2025 honden aangeschaft en zijn er veel kosten gemaakt voor het onderzoek, de opvoeding en kennis van de honden.

De huisvestingslasten zijn verder gedaald t.o.v. voorgaand jaar, aangezien er in 2020 een vast wolvenraster is geplaatst en op basis van verkregen subsidie in 2022 het gebied vergroot is. Hierdoor kan de kudde makkelijker buiten begrazen en is de optie drukbegrazing een optie geworden. Dit vertaalt zich in lagere kosten in het bijvoeren en voorzieningen in de kooi.

Opbrengsten

Tevens hebben wij gekeken naar het vergroten van opbrengsten binnen de stichting schaapskudde Exloo als bij de vrienden. De meeste ideeën zijn opgenomen in ons groter strategisch plan om deze in de komende jaren tot uitvoer te brengen. Een aantal 'kleinere' projecten zijn wij direct opgestart, hierbij valt te denken aan de ondernemers van het dorp en omgeving op te zoeken om daar in samenwerking – voor een vergoeding – activiteiten mee aan te gaan. Mooie voorbeelden hiervan zijn de kudde lopen bij Puur, de tentoonstelling van onze schapen bij Puur, het aanbieden van de herderloop en de samenwerking met Eko-tours. Dit past in de doelstellingen van de stichting om activiteiten aan te bieden die de kern waarden van de kudde ondersteunen. De energiekosten in die ruimte zijn echter hoger dan het resultaat, vandaar dat wij de inrichting een andere bestemming willen geven en het SIC in een ge-eigender ruimte willen onderbrengen.

Het aantal donaties te verhogen was (en blijft) een doelstelling van het huidige bestuur. Hier hebben wij ook meerdere projecten voor opgestart, twee projecten hebben tot veel resultaat geleid al afgelopen boekjaar. Dit zijn de informatieborden met een QR-code bij de kooi als ook het uitdelen van de kerstkaarten in het dorp. Bij de eerste actie hebben we aanzienlijke eenmalige donaties ontvangen van bezoekers/toeristen bij de kooi. Waar we bij de tweede actie veel nieuwe vrienden van de schaapskudde erbij hebben gekregen die middels een automatische incasso jaarlijks een bedrag willen doneren aan de kudde. De samenwerking hier met de herders is essentieel om het publiek en donateurs te bereiken. De donaties zijn van belang omdat we met meer middelen mooie nieuwe activiteiten kunnen opstarten zoals het opknappen van de schaapskooi en omgeving.

Afgelopen jaar hebben wij als gevolg van de vele inspanningen van de herders als het van het bestuur weer veel nieuwe vrienden en donateurs mogen verwelkomen. Het aantal eenmalige donaties is ver boven de 200 uitgekomen plus contanten via de giften-bus. Het aantal permanente vrienden (terugkerende jaarlijkse donaties) is gestegen. Op dit moment zijn wij bezig met het updaten van ons huidige vriendenregister.

De verkregen subsidies t.b.v. de schaapskudde komen voornamelijk van de gemeente en de provincie.

	<u>Bijdrage 2025</u>	<u>Bijdrage 2024</u>
Gemeente Borger Odoorn	73.938	50.412
Provincie Drenthe (graasdierpremie + gescheperde kuddes)	118.239	66.147

De bijdragen van de gemeente Borger-Odoorn en provincie zijn gebaseerd op onze ingediende begroting van het boekjaar. Om in aanmerking te komen voor de bijdrage van de gemeente en provincie dienen wij verschillende activiteiten te organiseren, waarbij de begrazing van de heide – tezamen met de dagelijkse loop door het dorp – het grootste is. Hiernaast dienen wij andere publieke activiteiten te organiseren, zoals het schaapsscheerdersfeest. De bijdrage van de provincie Drenthe verkrijgen wij naast voorgenoemde ten behoeve van het behoud van gescheperde schaapskuddes in Drenthe, omdat de provincie Drenthe dit als cultuur erfgoed ziet.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de twee stichtingen die wij beheren zijn als gevolg van het positieve resultaat ook gestegen. Het eigen vermogen is, gezien de eenvoudige balansen, ook direct het vrij besteedbare werkkapitaal.

	<u>Eigen vermogen 2025</u>	<u>Eigen vermogen 2024</u>
Stichting Schaapskudde Exloo	9.301	4.871
Stichting Vrienden Schaapskudde Exloo	20.338	62.927
Totaal	29.639	67.798

Wij streven ernaar om het eigen vermogen het komende jaar te laten groeien zodat wij voldoende reserves hebben om voor de kudde een duurzaam voortbestaan te realiseren. Met het eigen vermogen willen we de komende jaren investeringen doen in nieuwe activiteiten en het renoveren van de kooi. Hiermee verwachten we vervolgens weer nieuwe opbrengsten te genereren waardoor we minder afhankelijk worden van subsidies alleen. Dit alles omdat je veranderingen nodig hebt om te kunnen behouden.